

ИЗКАЗВАНЕ

на адв. Владимир Шейтанов, на общ. дискуссия в СУ "Климент Охридски" по въпроса за присъединяването към Истанбулската конвенция за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие

23.01.2018 г.

Уважаеми господа,

0876 477 036 vshaytanov@ov.vv.bg

В самото начало на своето изказване, чувствам необходимост да внеса необходимата яснота по отношение на своите мотиви. Мисля, че това не е лош подход към днешната дискусия.

Заявявам, че нямам никакъв лобистки интерес. Не съм нито политик, нито държавен чиновник, нито активист, нито грантов получател. Изразявам само лично мнение на практикуващ юрист. И особено държа да се разгранича от всички онези, които разчитат на финансиране по чл.8 на ИК, който предвижда:

„Страните отпускат подходящи финансови и човешки ресурси за доброто изпълнение на интегрираните политики, мерки и програми за превенция и борба с всички форми на насилие, обхванати от настоящата Конвенция, включително за тези, които се провеждат от неправителствени организации и от гражданското общество“.

От гледна точка на Закона за международните договори на България и Закона за нормативните актове, днешната дискусия е закъсняла. Допуснатите закононарушения вече не могат да бъдат санирани, т.е. за да се спази законността, проекто-законът за ратификация трябва да бъде изтеглен от НС. Още повече, че висшите представители на изпълнителната и законодателната власт вече изразиха публично позиция в полза на ратификацията. Правната оценка на този факт е очевидна.

Като цяло обаче съм твърдо убеден в едно: ИК е категоричен пример за нарушаване на Закона за международните договори.

Допуснатите нарушения са от процесуално естество, но както е известно от съдебната практика, те опорачават прилагането на материалната норма. Приемането на ИК при допуснатите процесуални нарушения отварят вратата за последващо съдебно оспорване на нейното прилагане. Нарушенията засягат чл.7, ал.1 вр.с чл.3-6 от Закона за международните договори на РБ – превода на проекто-договора на български език; съгласуването на проекто-договора между отделните министерства и ведомства; изготвянето на доклада по чл.4, ал.1; обсъждането на проекто-закона за ратификация.

Цитираните нарушения опорочават процеса на присъединяване към ИК. Налице са сериозни съмнения в две насоки: целесъобразност и законосъобразност.

При гласуването на проекто-закона за ратификация в МС станахме свидетели на необичайно сериозни разногласия в изпълнителната власт: разпределение на гласовете: 8 „за“ – 8 „против“. Последвалите две допълнителни декларации на ОП срещу ратификацията на ИК показват, че правителството остава разединено.

Поляризирането в Кабинета се допълва от още по-дълбоки разногласия в обществото. Против ратификацията се изказаха авторитетни личности от целия обществен сектор - юристи,

академици, професори, журналисти, архитекти, телевизии, радио, БПЦ, Главния Мюфтия. Ситуацията започна да наподобява спасяването на българските евреи през Втората световна война.

Същевременно, над България се упражни силен международен натиск, украсен с куртоазни похвали и уверения за подкрепа на държавния суверенитет. Френски евродепутат дори поиска да приложим ад-хок още неприетия текст на ИК, като свалим рекламния клип на Българското европредседателство.

Ратификация на ИК при подобна ситуация би била равностойна на обществено насилие. И тя най-вероятно ще стане факт.

С България се държат недопустимо. В хода на международната конференция за изработване на ИК, българските позиции не са били взети преди вид, според свидетелства на Кристиан Вигенин, тогавшния български министър на външните работи, а сега настояват да се присъединим, към текст на договор, които ние сме оспорвали.

Проф. Живко Сталев казваше, че правовата държава без справедливост се превръща в насилие. Нека не забравяме за тази мисъл на един от най-големите български юристи.

Това не означава, че съм противник на борбата против насилието над жени и домашното насилие. Над 36 години защитавам жертвите на такова насилие, както в България, така и в чужбина. Имам не малък опит, не само от Либия и Турция. Но като български юрист съм убеден, че ИК е неефективен механизъм за защита на българката от насилие, не отговаря на най-малко две от провъзгласените си цели и най-важното - в редица случаи тя е неизпълнима и като такава ще даде основание за съдене на България като държава-нарушител.

Ще се спра на три основни професионални въпроса:

- предмет на договора;
- адекватност на регулацията;
- противоречия на конвенцията с установения правен ред в страната

ПО ВЪПРОСА ЗА ПРЕДМЕТА НА РЕГУЛАЦИЯ:

ИК има две области на регулиране – насилието над жени и домашното насилие. Без съмнение, ИК притежава определени достойнства като правен инструмент. Ползата от нея би могла да бъде осезаема, ако не са някои много съществени недостатъци. Но дяволът е скрит както винаги в детайлите.

НЕДОСТАТЪЦИ НА ИК ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПЪРВАТА ОБЛАСТ–НАСИЛИЕТО НАД ЖЕНИ

- а. ПРЕДМЕТЪТ НА КОНВЕНЦИЯТА Е НЕПЪЛЕН И ПОРАДИ ТОВА НЕ ОТГОВАРЯ НА ОБЯВЕНИТЕ ЦЕЛИ.
 - і. НЕ ВКЛЮЧВА ДУХОВНОТО НАСИЛИЕ, което е много тежък недостатък;
- б. Визираните в конвенцията конкретни форми на насилие са неприсъщи за България. А присъщите не са визирани. България няма обществено значим проблем, напр. с увреждането на генеталиите на жените и с насилствените бракове. Обратното –България и ЕС имат много сериозни проблеми с:

- i. Разврата, престъпление по Раздел VIII на НК;
- ii. Нелегален износ на жени с цел сексуална експлоатация;
- iii. Блудство с малолетни;
- iv. Детска порнография;
- v. Демонстрацията на сцени на насилие против жени и домашно насилие – по телевизия, кино, театри, книги, списания, ИНТЕРНЕТ – достатъчни ли са средствата против публично показване на насилие – чл.17, т.2 ИК?
- vi. Побой над жени-учителки, жени-лекари и др.,
- vii. Детска агресия - момичета против момичета, момчета против момчета в училищата.
- viii. Ромското домашно насилие.

Само отбелязвам, че огромна част от насилието над жени са породени не от физическото превъзходство на мъжкия пол, а от социалната среда – бедност, мизерия, икономическа и социална експлоатация, войните.

ИЗВОДИ: ИК не изпълнява собствените си цели - не защитава против всички форми на насилие над жени(чл.1, ал.1, т.А) и не създава цялостна рамка за защита и помощ на всички жертви на насилие над жени и домашно насилие(чл.1, ал.1, т.В).

НЕДОСТАТЪЦИ НА ИК ПО ОТНОШЕНИЕ НА ВТОРАТА ОБЛАСТ – ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ

- c. Конвенцията е възприела широкия подход на ЕКПЧ при определяне на субектите на семейните отношения, но регулира единствено насилието против жени, и съвсем епизодично – против децата. Защитата против насилие над останалите - мъже, деца, възходящите баба и дядо изцяло отсъства; Това е отстъпление от всеобщо приетия принцип от Декларацията за правата на човека от 1949г.- равенство в правата, без разлика на раса, пол, етнос, произход, убеждения, социално положение и др.
- d. Не са дефинирани границите на психологическото насилие. Няма легална дефиниция на духовно насилие. Това ще доведе до различно прилагане на ИК в отделните страни, чиято социална практика съществено се различава

ИЗВОДИ: Тук също се наблюдава неизпълнение на прононсираните цели на ИК (чл.1, ал.1, т.А и т.В)

ПО ВЪПРОСА ЗА ОБЕКТИТЕ НА ЗАЩИТА

В ТАЗИ НАСОКА ВЪЗНИКНА И ЦЕНТРАЛНИЯ СПОР, СВЪРЗАН С ТЕРМИНА „ДЖЕНДЪР“:

- e. Конвенцията предвижда защита на граждани, обособени по признак, който не се радва на всеобщо признание. Независимо от терминологичния спор, легитимира се нова категория граждани, в контекста на забраната за дискриминация при прилагане разпоредбите на Конвенцията. Това са лица с нетипична сексуална ориентация. Принципът на нейното обособяване е чужд на вътрешното право на редица европейски държави. От България се иска да

акцелтира международна правна норма, която противоречи на българското законодателство. **ТОВА Е Т.НАР.ПРАВНО ИНЖЕНЕРСТВО ПО ЛИНИЯ НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ДОГОВОР,КОЕТО ВОДИ КЪМ ОТРИЧАНИ ВЕЧЕ В САЩ СОЦИАЛНИ ПРАКТИКИ, КАТО ГЕЙ-КВАРТАЛЪТ „КАСТРО“ В САН-ФРАНЦИСКО, улицата на проститутките в Женева, Булонския лес в Париж, квартал Александрия в Копенхаген и т.н.**

- f. Легитимирането на хората с нетипична сексуална ориентация създава се прецедент, който ще засегне сериозно вътрешното ни законодателство в бъдеще. Тези дни, пред очите ни, в СУ“Климент Охридски“ е сформирано дружество на ЛГБТИ. Тази еволюция на правото е размило правната уредба на семейните отношения в много страни - САЩ, Германия, Швеция, Дания, Норвегия, Финландия, Австрия, Швейцария, Холандия. Резултатът е демографска криза и сериозни социални проблеми на тези общества.

КАТО БЪЛГАРСКИ ЮРИСТ, СЧИТАМ ЧЕ ТОВА НЕ Е ДОБЪР ИЗБОР ЗА МОЯТА СТРАНА. ТОВА НЕ Е ЗАЩИТА НА ЖЕНИ ОТ НАСИЛИЕ И ДОМАШНО НАСИЛИЕ. ТОВА Е НАСИЛИЕ НАД БЪЛГАРСКОТО ДЕТЕ, БАЛГАРСКАТА ЖЕНА, БЪЛГАРСКОТО СЕМЕЙСТВО. ЕДИН ДЕН ТО НЕМИНУЕМО ЩЕ ЕВОЛЮИРА ДО КОНСТИТУЦИОНЕН ПРОБЛЕМ.

2. АДЕКВАТНОСТ НА РЕГУЛАТОРНИЯ РЕЖИМ НА ИК

Въпреки своите несъмнени качества, ИК не е адекватен регулатор в своята област. **Фундаментална слабост на ИК е ПРИЛОЖИМОСТТА НА ИК КАТО ПРАВЕН ИНСТРУМЕНТ.**

i. Причините за това са различни:

1. ТЕРМИНОЛОГИЧНА НЕПРИГОДНОСТ НА КОНВЕНЦИОНАЛНАТА НОРМА ЗА ПРИЛАГАНЕ В ПРАВОРАЗДАВАТЕЛЕН ПРОЦЕС.

Използвани са понятия без легална дефиниция:

- a. „виктимизация“-чл.18,ал.3,т.3;
- b. „овластяване“ (empowerment) –чл.18,ал.3;
- c. настаняване-housing-чл.20,ал.1;
- d. ангажирана и компетентна подкрепа - sensitive and knowledgeable assistance-чл.21,
- e. „икономическо увреждане“, „икономическо насилие“ и др. (термини от международните отношения между държави, пренесени неправилно в отношенията между физически лица).

И това са само част от такава категория термини.

2. НЕПРИГОДНОСТ НА БЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД ЗА ЦЕЛИТЕ НА ПРАВОСЪДИЕТО

Българският превод на ИК е несъвършен. Неточният превод е абсолютна пречка за правилното прилагане нормите на конвенцията от българския съд, защото нашето съдопроизводство се води на български език.

3. КОЛИЗИОННОСТ НА КОНВЕНЦИОНАЛНИТЕ НОРМИ

5. Кодекса за социално осигуряване
6. Закона за училищното и предучилищното образование

Днес непосредствена необходимост от промени в КРБ и Семейния кодекс не съществува. Но ИК създава правна възможност за оспорване на сегашната регулация на семейните отношения. Въпреки, че КРБ не допуска друга форма на брак освен доброволен съюз между мъж и жена, ИК отваря пътя за претенция за дискриминация на хора с нестандартна сексуална ориентация. КРБ не е достатъчна гаранция, че ИК няма да доведе до такива претенции, дори само заради нормата на чл.27 от Международната конвенция за правото на договорите, която предвижда, че държавите не могат да се позовават на вътрешното си право като основание да не изпълняват международен договор. Самата ИК също предвижда, държавите да предприемат законови и конституционни промени, за да гарантират нейното прилагане. С ратификацията, България ще отвори огромен фронт срещу себе си за нарушаване на ИК, която обективно не може да бъде изпълнена. Чакат ни тежки финансови, правни, политически и международни последици.

3. РЕЗЕРВИ И ИНТЕРПРЕТАТИВНИ ДЕКЛАРАЦИИ

Ратифицирането на ИК ще превърне държавата в постоянен нарушител на международен договор, с всички правни последици финансови, политически и юридически.

Юридически е невъзможно да се приложи обвързване на страната само с част от ИК

- a. Чл.78 не позволява резерви по ИК, с изключение на резерви по 5 конкретни разпоредби:
 - i. чл.30, ал.2;
 - ii. чл.44, ал.1, е, ал.3 и ал.4;
 - iii. чл.55, ал.1 вр.чл.35;
 - iv. чл.58 вр.чл.37, чл.38, чл.39;
 - v. чл.59

МП не позволява да се внасят резерви, които не са разрешени от самия межд.договор (чл.19 от Международната конвенция за правото на договорите). Същото се отнася до интерпретативните декларации. Недопустимо е с резерва или декларация да се дерогира действието на разпоредби, които засягат основния предмет на международния договор. Подобни опити винаги се контрират с насрещни Възражения от други страни по конвенцията. Полша, Латвия и Литва направиха такива декларации и бяха контрирани от 6 държави.

Сами се вкарваме в ситуация на резерви, интерпретативни декларации, възражения, тълкуване и др., което само по себе си е хлъзгава правна материя, която не гарантира опазване на българския правен ред от нежелателно въздействие на колизионна норма.

ИЗВОДИ:

Отказът от ратификация на ИК не само не вреди на международния авторитет на България, а е единствения начин да запази този авторитет и да не превърне България в нетен нарушител на още един международен договор.

Присъединявам се към призива на г-жа Маргарита Попова: не натискайте копчето за ратифициране на тази конвенция. Това ще бъде фатална грешка. Това е правна клопка, от която България няма големи шансове за излизане.